स्थानीय तह सदस्य निर्वाचन, २०७९

पर्यवेक्षण संस्थाका लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम

वैशाख
३०
गते
शुक्रबार

बिहान ७ बजेदेखि
अपरान्ह ५ बजेसम्म

२०७९ वैशाख १४ गते बुधबार
काठमाण्डौ

निर्वाचन आयोग, नेपाल

निर्वाचन पर्यवेक्षण निर्देशिका, २०७८
मुख्य प्रावधानहरू

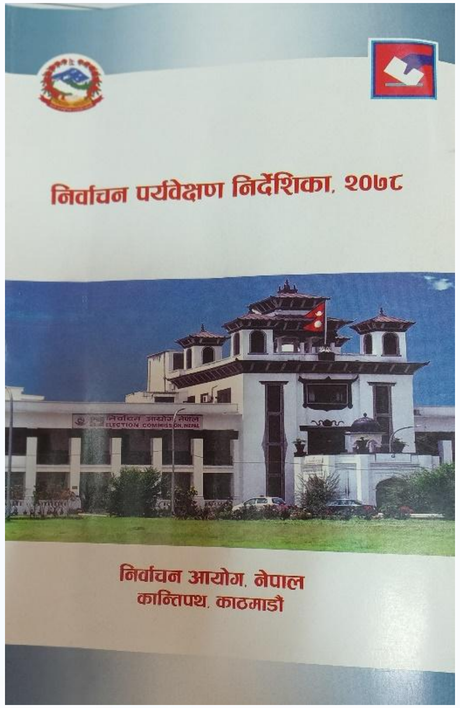

प्रस्तुतकर्ताः

उपसचिव कमल भट्टराई

शाखा अधिकृत तीर्थराज चापागाईं

निर्वाचन आयोग, नेपाल

प्रस्तुतीकरणको खाका

- पर्यवेक्षण के हो ?
- निर्वाचनको पर्यवेक्षण किन ?
- निर्वाचन पर्यवेक्षण कसले गर्ने ?
- निर्वाचन पर्यवेक्षणमा निर्वाचन आयोग र
- अन्तर्गतका कार्यालयहरूको भूमिका के हुन्छ ?

क्रमशः

- पर्यवेक्षक संस्थाको दायित्व, पर्यवेक्षक व्यवस्थापन र पूरा गर्नुपर्ने जिम्मेवारी
- पर्यवेक्षकको आवश्यक योग्यता, प्राप्त अधिकार र पूरा गर्नुपर्ने जिम्मेवारी
- पर्यवेक्षकहरूले के गर्न हुन्छ र के गर्न हुँदैन ?
- पर्यवेक्षकले पलान गर्नुपर्ने आचारण
- पर्यवेक्षण अनुमति पत्र खारेजी हुनसक्ने अवस्था
- पर्यवेक्षक परिचयपत्र रद्ध हुनसक्ने अवस्था
- पर्यवेक्षण प्रतिवेदन तयारी कसरी गर्ने ?

पर्यवेक्षण के हो ?

- कुनै काम वा विषयको जाँचबुझ गर्ने काम
- कुनै कार्य वा विषयलाई विचारपूर्वक हेर्ने काम, निरीक्षण
- "पर्यवेक्षण" भन्नाले निर्वाचनको समयमा राष्ट्रिय वा अन्तराष्ट्रिय पर्यवेक्षकमार्फत गरिने पर्यवेक्षण सम्झिनु पर्दछ।
- पर्यवेक्षक भन्नाले आयोगबाट पर्यवेक्षणको अनुमति पाएका र पर्यवेक्षण संस्थाबाट पर्यवेक्षण गर्न खटिएका व्यक्तिलाई बुझाउँछ।

पर्यवेक्षण किन ?

- निर्वाचनसम्बन्धी काम कारबाहीको पर्यवेक्षणद्वारा निर्वाचनको विश्वसनीयता अभिवृद्धि गर्न
- निर्वाचनलाई स्वच्छ, निष्पक्ष, मर्यादित, पारदर्शी र भयरहित वातावरणमा सम्पन्न भएको प्रत्याभूति दिलाउन
- नागरिक समाजको भूमिकाको सशक्तीकरण गर्न

क्रमशः

- संवैधानिक निकायको गरिमा बढाउन
- लोकतन्त्रको प्रवर्द्धन गर्न
- निर्वाचन आचारसंहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न, गराउन
- निर्वाचनको अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता दिलाउन

निर्वाचन पर्यवेक्षण कसले गर्ने ?

- आयोगबाट अनुमति प्राप्त स्वतन्त्र व्यक्तिले

- आयोगबाट निर्वाचन पर्यवेक्षणको लागि स्वीकृति पाएका संस्थाहरूद्वारा खटाइएका, तोकिएको योग्यता पुगी पर्यवेक्षक परिचयपत्र प्राप्त गरेका व्यक्तिहरूले

- आयोगबाट स्वीकृति प्राप्त पर्यवेक्षणको अनुभव भएका ख्याति प्राप्त राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय विशिष्ट व्यक्ति तथा संस्थाहरूले

कस्ता व्यक्ति पर्यवेक्षक हुन सक्छन् ?

- आयोगबाट पर्यवेक्षणको लागि स्वीकृति पाएका
- २१ वर्ष उमेर पुगेका र निर्वाचनसम्बन्धी कसूर वा आचारसंहिता उल्लङ्घनमा सजाय नपाएका
- प्रविणता प्रमाणपत्र तह वा १०+२ उत्तीर्ण गरेका
- कुनै राजनीतिक दलको सदस्य नरहेका
- कुनै सरकारी, सार्वजनिक लाभको पदमा बहाल नरहेका
- भ्रष्टाचार, ज.क.,मानव वेचबिखनजस्ता गम्भीर कसूर वा नैतिक पतन देखिने अन्य फौजदारी कसूरमा अदालतबाट सजाय नपाएका

पर्यवेक्षणमा निर्वाचन आयोग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको भूमिका

- **आयोगः** पर्यवेक्षण अनुमति प्रदान गर्ने
- पर्यवेक्षक संस्थाहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने
- पर्यवेक्षक परिचयपत्र जारी गर्ने
- पर्यवेक्षण संस्था र पर्यवेक्षकहरूको अनुगमन गर्ने, आवश्यक निर्देशन दिने
- निर्वाचन कानून तथा निर्देशिका उल्लङ्घन गरेको देखिएमा आवश्यक कारबाही गर्ने
- पर्यवेक्षण प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने

क्रमशः

- **निर्वाचन पर्यवेक्षण समितिः** माननीय आयुक्तको संयोजकत्वमा रहने
- पर्यवेक्षणको व्यवस्थापन, निर्देशन, समन्वय, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने
- पर्यवेक्षणसम्बन्धी गुनासाहरूको सम्बोधन गरी समाधान गर्ने
- उजुरीहरूको छानबिन गरी रायसहित आयोगसमक्ष पेश गर्ने
- पर्यवेक्षकहरूले दिएका सूचना तथा जानकारी प्राप्त गर्ने

क्रमशः

अन्तर्गतका कार्यालयहरूः

- आयोगको निर्णय अनुसार उपत्यकाबाहिरका पर्यवेक्षकहरूको परिचयपत्र उपलब्ध गराउने
- निर्वाचन अधिकृत, निर्वाचन अधिकारी तथा मतदान अधिकृतले पर्यवेक्षणमा सहयोग गर्ने
- आचारसंहिता उल्लङ्घन गरेको पाइएमा मतदान अधिकृतले परिचयपत्र खिची पर्यवेक्षणमा रोक लगाउने
- निर्वाचन अधिकृतले परिचयपत्र रद्ध गर्नसक्ने

पर्यवेक्षक संस्थाको दायित्व

- पर्यवेक्षक व्यवस्थापन
- अनुमति प्राप्त स्थानमा लैङ्गिक समावेशीरूपमा पर्यवेक्षक खटाउने
- पर्यवेक्षकहरूको अभिमुखीकरण गर्ने
- कम्तिमा १ प्रदेशमा न्यूनतम् ५० मतदानस्थलको पर्यवेक्षण गर्नुपर्ने
- पर्यवेक्षकहरूको विवरण आयोगमा पेश गर्ने
- सम्बन्धित प्रदेशका सबै भूगोललाई समेट्ने
- एक मतदानस्थलमा एकजना मात्र पर्यवेक्षक खटाउने

क्रमशः

- सरकारी, सार्वजनिक पदमा बहाललाई खटाउन नहुने
- एकै व्यक्तिलाई एकभन्दा बढी संस्थाबाट खटाउन नहुने
- मतदाता नामावली भएको पालिकामा खटाउन नहुने
- पर्यवेक्षणको सम्पूर्ण खर्चको व्यवस्थापन संस्था आफैंले गर्नुपर्ने
- ३ महिनाभित्र आय-व्यय विवरण सार्वजनिक गर्नुपर्ने
- तोकिएको समयभित्र पर्यवेक्षण प्रतिवेदन आयोगमा पेश गर्ने

पर्यवेक्षकको दायित्व

- अनुमति प्राप्त क्षेत्र र स्थानमा मात्र पर्यवेक्षण गर्ने
- मतदान अधिकृतको अनुमतिमा मात्र मतदान केन्द्र र मतगणना स्थलमा प्रवेश गर्ने
- गोप्य कक्षमा प्रवेश नपाउने
- पर्यवेक्षक परिचयपत्र देखिने गरी लगाउने

पर्यवेक्षणको क्षेत्र/जिम्मेवारी

- प्रचार प्रसार अभियान
- लैङ्गिक समावेशिताको अवस्था
- मतदाताको निर्वाध आवत जावत
- निर्वाचन सामग्रीको ओसार पसार
- मतदान प्रकिया
- मतगणना
- निर्वाचन परिणाम घोषणा

क्रमशः

- कसैलाई मतदानमा वञ्चित गराउने गतिविधि देखेमा आयोग वा मतदान अधिकृत वा निर्वाचन अधिकृत वा निर्वाचन कार्यालयलाई सोको तुरुन्त जानकारी गराउने
- पर्यवेक्षण प्रतिवेदन पर्यवेक्षण आयोगमा र संस्थामा बुझाउने
- निर्वाचन आचारसंहिताको पूर्ण पालना गर्ने

पर्यवेक्षकहरूले के गर्न हुन्छ र के गर्न हुँदैन ?

- निर्वाचन प्रक्रियाको स्वतन्त्र र निष्पक्ष पर्यवेक्षण गर्न हुन्छ
- निर्वाचनसम्बद्ध पक्षहरूसँग स्वतन्त्र र निश्पक्ष सम्वाद गर्न हुन्छ
- अनुमति प्राप्त स्थानमा प्रवेश गर्न हुन्छ
- कसैको पक्ष वा विपक्षमा प्रचार प्रसार गर्न वा गराउन हुँदैन
- कुनै राजनीतिक दल वा उम्मेदरवारप्रति झुकाव देखाउन हुँदैन
- आयोगबाट निर्वाचनमा खटिएका कर्मचारीको दायित्व पूरा गर्नमा व्यवधान गर्न हुँदैन
- निर्वाचन कानून र आयोगबाट जारी आचारसंहिताको उल्लङ्घन गर्न हुँदैन

पर्यवेक्षकले पालना गर्नुपर्ने आचरण

- पर्यवेक्षक परिचयपत्र सबैले देख्नेगरी लगाउने
- विभिन्न जातजाति, सम्प्रदाय, लिङ्ग, धर्म, भाषा, क्षेत्र र सँस्कृतिको सम्मान गरी स्वतन्त्र, निष्पक्ष, तटस्थ, विश्वसनीय ढङ्गले पर्यवेक्षण गर्ने
- मतदान अधिकृतको अनुमति लिएर निश्चित दूरीबाट मात्र मतदानकार्यको पर्यवेक्षण गर्ने
- आयोगले अनुमति दिएको क्षेत्रमा मात्र पर्यवेक्षण गर्नुपर्ने
- राजनीतिक दल, उम्मेदवार, कर्मचारी वा अन्य व्यक्तिसँग नगद वा जिन्सी वा उपहार वा अन्य कुनै सामान लेनदेन गर्न नहुने

क्रमशः

- निर्वाचन चिन्ह अङ्कित व्याच लगाउन नहुने,
- निर्वाचनलाई प्रभावित पार्ने कुनै सूचना प्रवाह वा वक्तव्य वा अवाञ्छित क्रियाकलाप गर्न नहुने,
- सुरक्षा संवेदनशील स्थानमा पर्यवेक्षण गर्न नहुने,
- मतदाताले मतसङ्केत गरेको गोप्यकक्षको तस्वीर खिच्न नहुने
- (तर अनुमति लिई मतदानस्थलको घेरा बाहिरबाट खिच्न पाउने)
- निर्वाचन अधिकृतले अन्तिम परिणाम घोषणा गर्नुअघि उम्मेदवार विजयी भएको सूचना सम्प्रेषण गर्न वा गराउन नहुने,
- निर्वाचनलाई असर पर्ने गरी नकारात्मक टिकाटिप्पणी गर्न नहुने,

पर्यवेक्षण अनुमति पत्र रद्द तथा पर्यवेक्षक परिचयपत्र खारेज हुनसक्ने अवस्था

प्रचलित कानून, पर्यवेक्षण निर्देशिका वा आयोगका अन्य निर्देशनहरूको उल्लङ्घन गरेमा

कुनै राजनीतिक दल वा उम्मेदरवारप्रति झुकाव देखाएमा

आयोगबाट निर्वाचनमा खटिएका कर्मचारीको दायित्व पूरा गर्नमा व्यवधान खडा गरेमा

पर्यवेक्षणसम्बन्धमा परेको उजुरी छानबिन गर्दा प्रमाणित भई आयोगबाट कारबाही भएमा

क्रमशः

कसैको पक्ष वा विपक्षमा प्रचार प्रसार गरे वा गराएमा

निर्वाचन आचारसंहिता उल्लङ्घन गरेमा

आयोगबाट कारबाही भई पर्यवेक्षण अनुमतिपत्र खारेज गरिएका संस्थाहरूले पुनः निर्वाचन पर्यवेक्षणको अनुमति नपाउने

परिचयपत्र रद्ध गरिएको व्यक्तिलाई पुनः पर्यवेक्षणमा खटाउन नसकिने

पर्यवेक्षण प्रतिवेदन तयारी

पर्यवेक्षकले संस्थामा र तोकिएको ढाँचामा (अनुसूची-९) आयोगमा प्रतिवेदन पेश गर्ने

संस्थाले १५ दिनभित्रमा प्रारम्भिक प्रतिवेदन र ३० दिनभित्र अन्तिम प्रतिवेदन आयोगमा बुझाउने

संस्थाले पेश गर्ने पर्यवेक्षण प्रतिवेदनको ढाँचा (अनुसूची-१०) बमोजिमको हुनुपर्ने

पर्यवेक्षण प्रतिवेदन प्राप्त भएको जानकारी आयोगले सम्बन्धित संस्थालाई दिने।

स्थानीय तह सदस्य निर्वाचन, २०७९

वैशाख

३०

गते

शुक्रबार

बिहान ७ बजेदेखि

अपरान्ह ५ बजेसम्म

स्थानीय तह सदस्य निर्वाचन, २०७९

स्थानीय तह निर्वाचन : कति पदमा हुँदै छ चुनाव ?

महानगर प्रमुख :	६
महानगर उपप्रमुखः	६
उपमहानगरपालिका प्रमुख	११
उपमहानगरपालिका उपप्रमुख	११
नगरपालिका प्रमुख	२७६
नगरपालिका उपप्रमुख	२७६
गाउँपालिका अध्यक्ष	४६०
गाउँपालिका उपाध्यक्ष	४६०
वडा अध्यक्ष	६,७४३
वडा महिला सदस्य	६,७४३
वडा दलित महिला सदस्य	६,७४३
अन्य वडा सदस्य	१३,४८६

जम्मा पद : ३५,२२१

वैशाख ३० गते शुक्रबार

कुनै जिज्ञासा

स्थानीय तह सदस्य निर्वाचन, २०७९

धीरताकासाथ सुनिदिनु भएकोमा

वैशाख ३० गते शुक्रवार

बिहान ७ बजेदेखि अपरान्ह ५ बजेसम्म